Tarinoita muurin takaa – Lain ja moraalin välissä
Kesto: 45 minuuttia
Puhujat: Anna-Maija Koskimies (juontaja), Aaro (vieras)

Anna-Maija Koskimies: Suomen vankiloissa suorittaa vankilatuomiotaan paljon tavallisia ihmisiä, jotka ovat elämänsä aikana kohdanneet paljon valitettavan tavallisia asioita, kaltoinkohtelua, väkivaltaa, päihteitä. Monet heistä ovat eläneet suuren osan elämästään marginaalissa ja marginaaliin jäävät myös heidän tarinansa. Tässä podcastissa tapaan muutamia näistä ihmisistä ja pyydän heitä kertomaan tarinoita oman elämänsä käännekohdista. Asioista, jotka johtivat vankilaan tai kenties sieltä pois. Mun nimi on Anna-Maija Koskimies ja tämä podcast on Tarinoita muurin takaa, Aaro lain ja moraalin välissä.

Aaro: Mä oon tuota syntyny, syntyny tota niinni 24 vuotta sitte. Ja tuota hankalaan perheen, että mun äiti on ollu hyvin nuori ja isä on ollu taas sitte kaikkea muuta, ku isän niinku mallissa. Siitä aika hyvin nopeesti äiti jäi yksinhuoltajaksi ja siitä ollaan sitte muutettu tota niinni muualle kotipaikkakunnalta.

Anna-Maija Koskimies: Tässä jaksossa tapaan Aaron. Tutustuin Aaroon viime kesänä kirjoituskurssilla. Hänen räppilyriikkansa ja elämänfilosofiansa tekivät minuun lähtemättömän vaikutuksen.

Aaro: Sitten tota ni erinäisten asioitten johosta on sitte jouduttu lastenkotiin ja yhentoista vanhana, ja laitostuttiin seittemän vuotta. Ja sitte tuota niin viis kuus vuotta kerettiin olemaan sitte ihan rauhassa siviilissä, tehdä oikeita, oikeita asioita ja siitä päädyttiin sitte tuomiolle. Että kaikenlaista on siinä välissä tapahtunu kyllä.

Anna-Maija Koskimies: Näetkö sä sellaisen linjan tossa sun lapsuuden lastenkotikokemuksessa ja siinä missä me ollaan tänä päivänä?

Aaro: Kyllä mä nään. Nuorempana mä en oikein nähny sitä, että sitä on vaan toiminu niinku tunteiden kuohussa ja toiminu sen mukaan mitä on oppinut, että minkälaisia käytösmalleja on ollu ja mitä on nähny. Mutta nyt aikuisempana on oppinu ymmärtää, että tota tietyt käytösmallit, mitkä on ollu huonoja, ni kyllähän ne on juurtunu sieltä pienestä asti. Että kyllä mä huomaan semmosen kaaren siinä, että, että tota millon on menny vaikka pienenä luottamus aikuiseen ihmiseen. No se on menny jo silloin ihan pienenäpienenä, ensimmäisenä oma isä. Myöhemmin se meni muihin tärkeisiin aikuisiin ihmisiin, ja sitte se rupeski menemään siihen, että ruvettiin tekemään asioita omalla tavalla, ku ei ollu ketään aikuisia ihmisiä kehen luottaa. Sitä aikuistuttii ja kasvettiin sitte aika aikasin oikeestaan.

Anna-Maija Koskimies: Sä kerroitkin kerran yhdessä ryhmässä, että olit ihan pienestä asti joutunut puolustamaan sun äitiä ja joutunut ottamaan tosi paljon vastuuta ihan lapsesta asti. Onko se vastuunkantaminen kulkenut sun mukana koko elämän vai miten sä koet sen itse?

Aaro: Kyllä se on mulle kantanu mukana koko elämän ja se on toisaalta hyvä asia, että mul on hirvee, hirvee iso suojelusvietti mun omaa perhettä kohtaa. Ja tota, se on niinku, se on niinku hyvä asia, mutta onhan siinä ollu haittapuolensa, että eihän minkään pienen lapsen pitäis kokea, että on vastuussa omasta läheisestään, vanhemmasta. Oli se kuka tahansa, oli se, oli se äiti tai isompi veli tai joku muu, niin eihän minkään pienen lapsen, joka kahden kolmen vanha vaikka, niin eihän sen kuuluis tuntea semmosta. Eikä edes muistaa sellasta. Mutta tota, näitä kun on ollu, ni niinni siit on opittu tiettyjä käytösmallei tietenkin, että minkälaisiin ihmisiin ei kannata luottaa. Ja sitte se on kantanu, kantanu nykypäivään sillä tavalla, että mä koen todella paljon vastuuta ja mä koen todella isoo niinku suojeluviettiä tämmösen tilanteen jälkeen.

Anna-Maija Koskimies: Aarolla on kokemusta useista eri lastensuojeluyksiköistä usean vuoden ajalta. Millainen kokemus lastenkoti oli sulle?

Aaro: No sanotaan näin, että paljon oli ongelmia ennen lastenkotia, ennen ku laitokseen joutu, mutta kyllä mä koen, että moni, moni ongelma ois jääny tulematta myös. Tai jos puhutaan vaikka päihteistä, niin no mun luonteella mä luulen, että ne olis tullu mukaan elämään myöhemmin nuoruusiällä. Mutta ois ne tullu mulle heti kahdentoista vanhana jo, ku mä yksin laitokseen jouduin, että, että tuota, niin ne ei ne välttämättä ois niin aikasi tullu.

Siellä on paljon semmosia epäkohtia ollu, etenkin siihen aikaan, niinku ylipäänsä tuossa systeemissä, että mitenkä lastenkodit ja lastensuojelu toimii. Siel on ollu paljon semmosia epäkohtia mitkä taas asettaa nuoria semmoseen hyvin epätasa-arvoseen asemaan, että heiät laitetaan paikkaan, jossa heiän pitäis saada apua ja tulla parempana sieltä ulos.

Mutta jos he elää semmosessa tosi epävakaassa ja hektisessä ympäristössä, niin eihän se nyt ainakaan, siellä voi poistua yks asia. Jos joku menee kouluongelmien takia sinne ja saa koulun luistamaan, niin asia ok. Mutta jos sieltä tulee kylkeen muut mielenterveysongelmat sen hektisen ympäristön takia, niin ei se ainakaan mua palvellu, että siinä kierretiin monta paikkaa läpitte ja mihinkään paikkaan ei oikein kerenny juurtumaan, ku tultiin jo seuraavalla poliisiautolla hakemaan sua toiseen paikkaan.

Yksittäisiä ihmisiä on löytyny, löytyny siinä matkan varrelta, mutta eihän se herätä semmosta luottamusta pienen pojan silmissä, että aikuisii ihmisiin niinku yhtään. Jos nimenomaan pitää poliisiautoo pyytää hakemaan, että ei voi tulla sanomaan vaikka, että hei, että me ei enää pärjätä sun kanssa, että meiän pitäis varmaan tehä muuta. Ku aina oli ratkasu se, että ei kerrota mitään ja normaalina päivänä yhtäkkiä kaahaa pihalle poliisiautot hakemaan. Niin kyllähän se nuorilapsi kuitenkin pyrkii tekemään kodin siitä, mihin se on. Ja ku mäki ku mä reissannu paljon, mä oon asunu monessa paikassa, niin mä pyrin tekemään siitä mun ympäristöstä kodin, ihan sama missä

mä oon. Mutta tuota, sillon jos sut viiään siitä sun kotoa pois, niin kyllähän se herättää epäluottamusta.

Anna-Maija Koskimies: Puhumme myös päihteistä, jotka tulevat Aaroon elämään tosi nuorena.

Aaro: No tuota 2012 loppuvuonna, itte asiassa tarkalleen lokakuun 29. päivä mä oon ensin siirtynyt mun pikkuveljen kanssa sijotukseen, ja perheongelmien takia, ja siitä sitten hetken päästä ollaan alotettu tammikuulla 5. päivä 2013 alotettiin perhekuntoutus, joka loppu sitte syyskuulla. Kaikki lähettiin kotiin ja perhe voi sillai paremmin. Viiden päivän päästä mua tultiin hakemaan takasin samaan laitokseen, ku mä en koulussa oikein ollu. Ja mulla oli jo sillo niinku, mä oon ollu sillon niinku yhdentoista vanha, syksyllä täyttäny sitte 12. Mutta mul on sillo ollu jo paljon semmosta mielenkiintoa päihteisiin ja opin kuuntelemaan semmosta musiikkia, missä vaikka puhutaan päihteistä ja muusta. No sitten viiden päivän päästä, ku mua tultiin hakemaan takaisin laitokseen yksin, niin tota, ei siinä menny varmaan viikkoakaan, ku mulle tuotiin siellä ensimmäisenä bentsoja ja jotaki muita lääkkeitä. Ja mul alko semmonen hirvee lääkehakusuus sitte ja päihdehakusuus. Ja mä oon sillo aatellu varmaan, että tää on kivaa ja muuta, mutta jälkeen päin ku miettii, niin enhän mä oo sillon voinu hyvin. Että jos sitä on pitäny niinku saada kaikkea mahollisia lääkkeitä ja sitte se onki ollu kovaa menoo, kovaa menoo sen kanssa. Että kahdentoista vanhana ne tuli tutuksi ja neljäntoista vanhana ne tuli sit vielä enemmän tutuksi. Kyllä siinä oli kaikenlaista kommervenkkiä niiden kans.

Anna-Maija Koskimies: Kysyn Aarolta päihteiden käytöstä laitoksissa. Olen kuluneen vuoden aikana lukenut ja kuullut useita karuja tarinoita huostaanotetuista lapsista ja heidän päihdekierteestään, ja arjesta päihteiden hankkimisen ja hallussapidon ympärillä.

Aaro: No tuota, nehän on aika olennainen osa, noi päihteet, etenkin nykypäivänä niinku laitoksissa ja lastensuojelun piirissä. Et on paljon nuoria, jotka käyttää päihteitä. Sillo mun aikana se oli viel ehkä vähän niinku, vähän harvinaisempaa se, sillo ku ollu kolmen neljäntoista vanha, ni ei ihan joka paikasta ei saanu ostettua vaikka kukkaa. Eikä ihan joka paikasta saanu lääkkeitä, piti oikeesti tuntea joku jolla oli jotaki. Ja se oli sillai vähän harvinaisempaa, et tää on nytte niinku viime aikoina muuttunu ihan hirveesti. Mut se, että miten se soveltuu siihen, siihen laitoksen arkeen itessään, ni kyllähän siinä te-, niinku temput oppi. Että kuinka piilotetaan, kuinka käytäyytään, ja siinähän tapahtuu myös sit se vaarallinen juttu, et ku riippuen laitoksesta, mutta jossain laitoksissa missä on vähän vapaampaa ja ei olla välttämättä perehdytty niinku oikeesti päihdeongelmaisiin nuoriin hirveesti. Ni sehän voi olla hirveen vapaataki se käyttäminen, ihan siel laitoksen sisällä. Ja kyllä mä sitä harrastin paljon, ja mustahan tuli ihan mestari valehtelemaan muille. Ja vaikka mua seulottiin paljon laitoshistorian aikana, ni ei siellä hirveen montaa positiivista oo, että aina niihin löyty joku niksi. Mutta sitten taas se, että jos on vähän tiukempi laitos taas, niin sitte se on aina haastavuus, että voiko siellä sisällä esimerkiksi käyttää vai

pitääkö lähteä justiin hatkareissuun ja muuta. Mä en oikeestaan ite, ite oo aatellu niin, että mun pitää varsinaisesti lähteä hatkaan niinku jonkun päihteiden takia. Ne nyt vaan on kulkenu siinä mukana, ja sitä on lähetty reissuun, jos on halunnu. Mutta kyllähän se haastavuuen siihen luo, koska me ollaan kuitenkin valvotus ympäristös sielläki. Ja joissain laitoksissa missä oon ollu, ni on kamerat sisällä ja muuta, et ei siellä ihan voi örveltää miten haluaa. Mutta hankalaa se on, mutta kyllä aina keinot keksii.

Anna-Maija Koskimies: Olen kuullut monen vertaavan vankilaa ja nuorisokotia ja sanovan vankilaa helpommaksi paikaksi. Mitä sä itset ajattelet?

Aaro: Tota ni, kaikki kenen kanssa mä oon puhunut, jotka on ollu laitoksissa nuorempana ja jotka nyt on täällä vankilassa, niin se on kaikille helpompaa verrattuna semmoseen ihmiseen, joka ei oo ikinä ollu missään laitoksessa. Tai on saattanu käydä nopeesti pyörähtämässä, mutta ettei oo ollu vaikka pitkäaikastahuostaanottoa tai muuta. Koska sähän oot sillon nuorena oppinu jo sen laitostumisen ja tota se miten se eroaa ainoastaan tähän aikuisikään on se, että täältä ei nyt ihan niin helposti lähetä hatkaan. Mutta tuota aikuisena me ymmärretään taas sitte niinku syy-seuraussuhde, että kun tekee, tekee jekkua, niin pitää kestää kakkua, ja sen pystyy sillä tavalla hyväksymään. Täällä taas sitten ei rajoteta vaikka sun nikotiinin käyttöö, mitä taas lastensuojelussa tapahtuu paljon, riippuen paikasta. On paljon ollu semmosiakin paikkoja, jossa ymmärrettiin, että okei tääl on paljon isompia ongelmia, että kuhan ette kameroitten alla polttele tupakkaa, ni menkää sivumalle. Mut sitten on toisia paikkoja missä rajotettiin ja nehän tuntuu nuorelle ihmiselle tosi raskaalta, etenkin jos on isompia ongelmia. Mutta kyllähän tää on helpompi, helpompi paikka olla, ku laitos, jos on joskus laitostunu.

Anna-Maija Koskimies: Olisko sun laitostumisketjua tai -kierrettä voitu katkaista jotenkin?

Aaro: Mä koen, että mun kohalla se ei varmaan olis, olis ollu mahollista, koska mä olin niin hankala tapaus. Että heti siitä asti, ku mut on haettu, haettu takasin, takasin laitokseen, ni siit ei menny ku tota niinni, siit mennään kuukausi eteenpäin, ni mut on sijotettu jo psykiatriselle osastolle. Ja tota, siitä mennään pari kuukautta eteenpäin, niin sillo ollu jo semmonen tilanne, että ollaan poliisien kanssa otettu vähän eri tavalla mittaa toisistamme. Siin, no suoraan sanottuna siin on tapahtunu semmonen tilanne, se on ny vanhentunu asia muutenki jo, mutta siin on tapahtunu sellanen tilanne, että silloin on voitu jo niin pahoin ja heränny semmonen virkavaltavastasuus ja aikuisii ihmisiin semmonen epäluottamus, että silloin on tapahtunut tuota päivää ennen uutta vuotta 2013. Ni sillon semmonen on tapahtunu, että oon yrittäny sillon ensimmäisen kerran puukottaa poliisia. Ja siitä on sitte kaikki ongelmat lähteny eteenpäin ja välillä ollu aina parempaa aikaa, välillä vähän huonompaa. Mutta kyllä mä koen niin, että ite se laitosaika, ni ei se nyt ainakaan mun oloo paremmaks tehny, enemmän se ruokki ja lietso sitä vihaa ja toi niitä, toi

niitä ongelmia niinku enemmän vaan eteen. Ja tarjos kaikkia, esimerkiksi päihteitä ja muuta. Että varmasti ois ollu joku parempi ratkasu, mutta sillä hetkellä ku semmosia muita ratkasuja ei oo ollu eikä nykypäivänäkään oikeen oo semmosia ennaltaehkäseviä ratkaisuja tai muita. Eihän siihen oo satsattu oikeesti. Niin ni tommosessa tapauksessa ei varmaan oo muuta ratkasua, ku pitää sijotettuna.

Anna-Maija Koskimies: Kysyn Aarolta olisiko häntä voitu pelastaa. Mitä hän olisi toivonut, että aikuiset olisivat tehneet toisin?

Aaro: No varmaan sillai niinku isossa skaalassa oikeesti on se, se pointti on niinku se, että jos lapsi sijotetaan jonnekin, se sijotetaan sinne jonkun ongelman takia. Ja siellä se ongelma pitäis ratkaista niinku viipymättä, mahollisimman nopeesti ja tarjota, tarjota siihen niinku tarvittavat työkalut. Mutta ku tällä hetkellä ja jo sillo kymmenen vuotta sitten, ni ei sem-, niinku tällä valtiolla ei oo satsattu semmosta rahaa sinne. Ei siellä oo resursseja semmoseen. Ei sillä oo tarjota jokaiselle nuorelle omaa terapeuttia, aikaa. Ne on vähän semmosia säilytyspaikkoja. Ja sitte siinä kohtaa, ku siel on 7–10 nuorta yhdessä paikassa sijotettuna, jotka on kaikki vakavasti ongelmaisia, miten niillä olis aikaa keskittyä yhden nuoren ongelmaan ja hoitaa niitä asioita, ku samaan aikaan se muu ympäristö lietsoo muita ongelmia ja poliisit ramppaa kolme kertaa viikossa laitoksessa. Se ympäristö on pelkästään niin hektinen, että miten siellä olis kellää aikaa hoitaa niitä ite ongelmia minkä takia sinne ollaan jouduttu. Että kyllähän se ennaltaehkäsevä, ennaltaehkäsevä toiminta on varmaan semmonen kaikista tärkein, että pyrittäis välttää se, että lapsi joutuu laitokseen. Että vaikka sitten taas on, esimerkiks on valtion koulukoteja ja on tota näitä Ehoja, elikkä erityishoidon niinku erityishoidonosastoja, miten se sitten sanotaankaan. Ni vaikka ne aatellaan, että ne on niinku psykiatrisellakin tasolla erittäin koulutettuja ja erittäin hyviä paikkoja niin kun vakavasti ongelmaiselle nuorelle, niin todellisuuessa eihän se oo kellekään pienil-, ne on pieniä lapsia silti, viiden kuudentoista vanhatki. Ne on vielä pieniä lapsia oikeesti. Eihän se oo kellekään normaali ympäristö olla semmosessa huoneessa, jossa on pleksi-ikkunat ja tuplavanerit seinillä, että niist ei vahingossakaan mennä läpi ja metalliovi. Eihän se oo kellekään normaali ympäristö. Että siel on paljon semmosia puutteita mun mielestä, mitkä enemmän lisää toista ongelmaa, kun taas todellisuuessa ne ongelmat vois olla paljon pienempiä, jos pystyttäis niihin keskittymään. Tällä hetkellä niinku valtionkin keskittyminen menee ihan kaikkeen muuhun, ku itte, itte noihin ongelmiin, että. Vakavia asioita, isoja asioitahan ne on, mutta eihän, eihän se poista kenenkään nuoren ongelmia kuitenkaan, että sitä pidetään epänormaalissa ympäristössä. Vielä ku se ei ite ymmärrä edes.

Anna-Maija Koskimies: Sä kuvailet itseäsi ongelmalliseksi nuoreksi ja että sun kanssa oli vaikeaa. Tästä ei kuitenkaan ole kulunut kovin monta vuotta, mitä on tapahtunut.

Aaro: Mulle tapahtu semmonen juttu, että kun mä olin 17 vuotta täyttänyt ja siitä mennään pari kuukautta eteenpäin, ni mä oon tota niihin aikoihin käyttäny tosi

vahvasti niinku huumeita. Ja ne oli semmonen, ne oli semmonen arkipäivää jossain kohtaa. Ja tota en tiedä mikä päähänpisto se oli, mutta, mutta mä olin pitkää aikaa maksanut sitten tuota paritalon puolikasta vähän kauempaa, että mä saan mennä sinne sitte, jos mä haluan, niinku hatkapaikaksi. Ja tota, sitte mä päätin yks ilta, että mä, mähän oon siis ihan rehellisesti ollu kamapäissään sillokin pitkän aikaa, että en mää tiiä oonko mä ollu ihan kartalla oikeesti, että mitä mä aion tehdä. Mutta mä oon sitte pakannu koko auton, autollisen tavaraa siihen tota huoneen tyhjäksi, yöllä. Kaveri tuli hakemaan, ja viimesten kassien kans ilmotin laitoksen ohjaajalle, joka sattu itte asiassa nukkumaan siellä sohvalla. Ni herätin hänet ja ilmotin, että mä lähden ny. Ja hän kysy, että mihin sä lähet. Mä ilmotin, että mä lähen rakentaa omaa elämää. Ja mulla oli rankat lääkitykset ollu siinä pitkän aikaa, ku ne laitoskauden aikana kertyny. Mulla jäi kaikki lääkitykset ja muut, ja sitte tuota matkalla, ku mä olin menossa sinne paritalon puolikkaaseen, jota mä olin maksanut käteisellä.

Ni satuinkin sitte löytämään uuen ihmisen mun elämään, ja jäinkin vahingossa hänen, hänen kanssaan sitte asumaan. Ja mä pidin siitä huolta, että mä nyt rakennan omaa elämää, niinku mä sanoin. Päihteet jäi sinne, mä en kehdannu uuden ihmisen luokse viedä päihteitä. Ne jäi, vähän niinku kaikki jäi siinä kerrasta. Siinä hetki kärsittiin oloja ja pelkästään niistä reseptilääkkeistä, ja sitte lähettiin uuteen nousuun. Mä kävin yrittäjän ammattitutkintoa etäopintona tietokoneen kautta, ku enhän mä voinu missään paikanpäällä käydä. Mä olin puolivuotta hatkassa ja mulla koitti käräjäpäivät sitte, ja mä menin käräjille niinku oli sovittu ja mä oon sillo, sillo vielä ollu seittemäntoista vanha. Ja käräjillä sitte sosiaalityöntekijä löi paperit käteen, että eihän me nyt tarvita sua enää laitoksessa pitää, että sä oot pärjänny puolivuotta reissussa ja sul ei oo mikään hätä.

Ja siitä se lähti sitte uudelle mallille, mä tajusin, että ei mulla ookkaan niin paljon ongelmia. Mä tajusin sen reissun aikana sen, että mulla ei oo niin paljon ongelmia, että se laitosympäristö teki mulle tosi paljon huonoo oloa ja ahdistunutta niinku mieltä, ajo mua paljon siihen päihdehakusuuteen. Mutta sitte ku mä pääsin tekemään niitä asioita mitä mä ite halusin ja mä tein ruokaa, ja mä tein musiikkia ja mitä mä tein jo laitos aikana, mutta siitä tuli vielä tärkeempi sitte myöhemmin. Ni hetken päästä mä tajusin, että mähän voinkin olla ihan normaali. Et kun on monta vuotta laitostunu, niin ihminen itellensäki tekee semmosen roolin, että mä oon nyt laitostunut ja mä en kuulu yhteiskuntaan, tai mä en kuulu muitten ihmisten pariin. Mut se kokemus siitä, että voi saada jotakin itsevarmuutta, et hei mä kuulunkin ehkä muitten pariin, ni se on ihan hirveen iso ja se on hirveen palkittevaa. Ja tota, se oli se, mikä mulla tapahtu. Mä oon sen jälkee oppinu, oppinu kattomaan sitä mun nuoruusaikaa eri tavalla. Mä oon sen jälkee oppinu paljon asioita, että et miksi mä oon käyttäytynyt tietyllä tavalla. Että en mä oo, en mä oo niinku koko aika ollu vaan semmonen tyhmä ja käyttäytyny kontrolloimattomasti, vaan mä, mä oon saattanu käyttäytyä ihan luonnollisesti, miten mä oon oppinu ja mikä on ollu mulle luonnollisin tapa. Mutta sitten ku sai yksin asua ilman sitä laitosympäristöö, niin se opetti mulle paljon uusia käytösmalleja. Elämä lähti kyllä ihan toiseen suuntaan siitä hetkesi aikaa.

Anna-Maija Koskimies: Sulla on jotenkin poikkeuksellinen kyky tarkastella itseäsi ja maailmaa. Se on semmonen mitä harvoin näkee ympärillä ja toivoisi, että ihmisillä olisi enemmänkin sellaista kykyä nähdä etäisyyksiä itsensä ja maailman välillä.

Aaro: Niin asiat johti toiseen ja niinku sanoin, en mä alun perin tienny välttämättä mitä mä ees oon menossa tekemään. Mutta siinä se, siinä se sitte sujui ihan luontevasti asia kerrallaan ja olihan se silti vähän kaksoiselämää, että mä olin kuitenkin, mulla oli kuitenkin katoamisilmoitus perässä. Hetken päästä etsintäkuulutus ihan poliisin toimesta, ku oli käräjät. Onhan se niinku kaksoiselämä, niinku kuitenkin mitä on siinä eletty, mutta se nyt taas on sitte laitos, semmoselle ihmiselle joka on laitostunu, niin se on aika normaalia se.

Anna-Maija Koskimies: Miten sun tarina jatkuu tästä? Tämä on jotenkin selkee suvantokohta sun elämässä, sellanen hengähdystauko.

Aaro: Sillon tuota kaheksantoista nurkilla, itte asiassa jo sillo kesällä sitten näitten käräjien jälkeen, ku tuli ilmotus, että mun ei tarvii laitokseen mennä takasin ja muuta. Niinni mä olen hakenut itte omatoimisesti töihin ja kokeilin, kokeilin muutamaa eri työpaikkaa. Ja yritin tutustua nimenomaan siihen yhteiskuntaan ja hakee sitä itsevarmuutta, et oiskohan musta myös tämmöseen. Joku aika siinä meni sitte, ku mä löysin itteni semmosista hommista, mitkä sopi mulle. Ja, ja tota siinä oltiin useampi vuos sitte ihan vakituisissa hommissa, ja saatiin hyvät palkat ja elettiin oikeesti aika normaalia, normaalia elämää pitkän aikaa. Ja mä olin pitkän aikaa erossa niinku vanhoista kavereista ja mä olin alottanut ihan puhtaalta pöydältä semmosella paikkakunnalla, josta mä en tuntenu yhtään ketään. Ja tota, hetken päästä tuli perheenlisäystä ja elettiin, elettiin semmosta tosi normaalia pienen perheen elämää. Johnain kohtaa sitte alko perheen sisällä tulemaan ongelmia, parisuhde alko rakoilemaan ja alko tulemaan väsymystä niinku töiden tekemisestä. Mähän taas sitte olin niin, että ku alko ne työt tulemaan niin, ku on kuitenkin addiktoituva persoona, on ADHD persoonaa, ni sitte ku ei ollu päihteitä ja sitä muuta virikettä mistä saa adrenaliinia ja muuta tämmöstä, ni sit sitä alko vaihtaa siihen työntekemiseen. Näin mä sen ainakin jälkeen päin nään, et sit mä rupesin takoo töitä ku hullu, että siinä oltiin pakkolomalla johnain vaiheessa, että työterveyshuolto laitto lomalle, että ku ei siitä hommasta tullu enää mitää. Mä olin tosi, tosi väsyny niinku henkisesti ja fyysisesti ja muuta. No mut sitte tota niin pääty siihen, et ku alko parisuhteet rakoilemaan ja miettiin pientä pesäeroa, ni, niinni siinä alko sit niinku se vanha minä nostamaan päätänsä. Et tota, siinä vähän huomas sen, että sitte taas, ku oli lähteny rakentaa omaa elämää sillon seittemäntoista vanhana, ni yhtäkkiä oliki rakentanu sen ihan jonkun toisen ihmisen ympärille. Et sit tuntu, että kaikki omat jutut oli heittäny sivuun ja omat harrastukset sivuun, ja tehny vaan töitä, että saa, että tehny asioita niinku pitääkin. Niinku perheen isän pitääkin tehdä, mutta omat asiat oli, ja ittensä arvostaminen oli kuitenkin jääny vähän toissijalle. Se johti sit monenlaisiin ongelmiin, et sitte alko se huono minä nostaa päätä sieltä niinku

ennen vanhaa. Ja alko korkki aukeemaan, ja siitä ku korkki aukes, ni mennään aika lailla tasan vuos, ni oltiin tuomiolla.

Anna-Maija Koskimies: Puhumme myös vanhemmuudesta. Kysyn Aarolta millaista on vanhemmuus vankilassa.

Aaro: Sillon o syyllisyyttä. Mä sanon kaikille tota vankitovereilleki tässä näin, että me kaikki isät ketkä me ollaan täällä, ni jos me ollaan niinku vasiten ittemme tuomiolle hankittu joidenkin ihan turhien asioitten takia, ni kyllä me ollaan vähän luusereita. Meiän kuuluis olla tuolla pitämässä meiän lapsista. Oli sitten parisuhde rakoillu tai ei, mutta nehän on meiän omia lapsia. Mä koen, että me ollaan etuoikeutettuja, etuoikeutettuja siinä mielessä, että meillä on lapsi, meillä on vastuu ja olemassa tuolla siviilissä. Mutta se luo hirveesti syyllisyyttä ja se luo hirveesti niinku myös semmosta turvattomuuden tunnetta, kun on oma lapsi, on jota rakastaa, josta välittää. Mä oon täs vieres nähny kuitenkin tapauksia, että laps on toisessa maassa ja saa vaikka aivohalvauksen tai aivoverenvuodon, niin tuota ei täältä käsin pääse sinne. Noi on semmosia asioita mitkä pistää uudelleen niinku ton tärkeysjärjestyksen kokonaan niinku elämässä. Että tota kyllä sitä joka aamu saa herätä miettii, että eihän oo omalle lapselle käyny mitään tai omalle perheelle.

Mutta vanhempana muuten, ni mä oon erittäin hyvä vanhempi. Että tota, mulle se on erittäin tärkeä ja vastuullinen asia, ja mä oon ollu pienestä, tai pienestä oon ollu sillai, et mul on paljon pikkusisaria ja mä oon kaikista vanhin, ni mul on luontasta olla pienten lasten kanssa ja hoitaa niitä. Ja tota se on hirveen tärkee asia, ja aionkin ja haluankin paljon lapsia vielä tehdä, mutta en mä, en mä niitä käsin voi tehä. Että se on kyllä se asia, että pitää nämä hommat jättää toissijalle. Ei minkään turhien asioitten takia tulla tänne ainakaan. Mutta lapsen kanssa soitetaan joka aamu ennen hoitoa, ja tota, hoidon jälkeen. Mutta se on erittäin raskas asia, muun muassa tapaamiset vankilassa, ni mä koen niitä vähän lapsen kiusaamiseks. Tuoda lasta tämmöseen ympäristöön ja laps miettii, että missä sä isi syöt ja missä isi nukut, ja että ensimmäisen parin kuukauen aikana, ku laps on osannu ennen toista vuotta jo puhua selvästi, että pystyy puhumaan puhelimessa. Lapselle meni läpitte ensimmäisen pari kuukautta, että mä oon töissä, ku se on tottunu, että isi on töissä. Sitte se jossain kohtaa ei se mee enää läpitte. Mutta tota on kuitenkin fiksu lapsi ja miettii ja näin, mutta nythän oottaa, että mä pääsen kotia ja kuulemma meiän pitää sitte paljon herkutella ja tehdä spaghettia. Että tuota, niitä asioita kohti tästä sitte mennään. Mutta eihän tää oo isäihmiselle oikee paikka oikeesti olla. Se on eri asia, jos joutuu tekemään semmosen teon mikä lakikirjassa sanotaan, että se on rikos ja siitä joutuu tuomion saamaan, niin mä ymmärrän semmosen. Mut jos me vasiten käytetään vaikka päihteitä ja rällätään, niin kyllähän me kaikki tiietään mihin se johtaa. Aina tulee joku vahinko käymään ja aina tulee jotaki semmosia ihan turhia juttuja, mist ei rikoshyötyäkään välttämättä saatu. Sit ollaan ihan persaukisena täällä näin, ku oikeesti pitäis olla tuolla huolehtimassa muksuista. Niin mun mielestä sillo jokaisella semmosella vangilla vähän peiliin kattomisen paikka. Omalta osalta

jokainen voi sitte ite tutkia itte, et miten voi olla parempi isä, en mä sitä rupee sanomaan.

Anna-Maija Koskimies: Yksi asia, jota olemme pohtineet aikaisemmissa keskusteluissamme on moraali. Hyvän ja pahan rajat ja se kykenemmekö näkemään pahaa itsessämme.

Aaro: No meil on laki, joka määrittää, että mikä on rikos. Ja, ja toisaalta lakihan perustuu sitte taas siihen, että mikä asia on paha, että mitä ei saa tehdä. Mutta ku se on hyvin, hyvin tota kakspiippunen asia silti toisaalta, koska sitte on myös niinku olemassa moraali. Että tuota jotkut tilanteet voi olla vaikka niin välttämättömiä, että jonkun ihmisen täytyy, täytyy puuttua johonkin väkivaltatilanteeseen esimerkiksi niin rajusti, että toinen vaikka kuolee. Ja moraalisesti se voi olla oikein ja monen ihmisen mielestä voiki olla, vaikka silti tappaminen tosi asiassa ei välttämättä ikinä oo oikein. Et toi on semmonen kakspiippunen asia, että mistä me katotaan. Että mä koen itte, että mä elän, mä elän ainaki semmosessa lain ja moraalin välissä. Mä pyrin tietenkin aattelemaan sen näin, et ei se laki turhaa oo, siel on paljon hyviä asioita.

Mutta se on myös hyvin yksilöllistä sitte, että, että tota miten kukin ihminen kokee jonkun tilanteen mikä on välttämätöntä, mikä on moraalisesti oikein. Nehän on kaks täysin eri asiaa sitte. Ja sitte mitä siihen hyvyyteen ja pahuuteen tulee, ni jos me niinku lain mukaan tai lain kustannuksella voidaan sanoa, että tämä ihminen on nyt paha. Täs on nähny paljon elinkautis, elinkautisukkoja istumassa ja moni siviili-ihminen sanois, että nää on pahoja ihmisiä, mutta ne on oikeesti, saattaa olla paljon, paljon parempia, aidompia, hyvät käytöstavat omaavia ihmisiä, että tilanteet on vaan johtanut toiseen. Sitte toinen taas, toinen taas sitte on se, että minkälainen käsitys sille pienelle lapselle vielä, ku se on ollu viaton ja tietämätön, minkälainen käsitys sille on luotu, että mikä on hyvää ja pahaa. Et se on hyvin yksilöllistä miten jokainen kokee sen asian, et mikä on hyvää ja pahaa, mikä on epäreilua, mikä on julmaa. Et siihen ei oo oikeesti yhtä, yhtä niinku vastausta silti olemassa, vaikka yleisesti me voidaan sanoa, että tietyt asiat on tietenkin epäreilua, julmaa tai pahaa. Se on hyvin yksilöllistä miten me nähään. Ja toi on tosi ongelmallinen asia sikäli justiin se, että me tuomitaan vaikka joku elinkautisvanki, että se on todella julma ja raaka ihminen. Vaikka todellisuudessa tilanne ois ollu ihan välttämätön ja se on erittäin hyvä ihminen.

Anna-Maija Koskimies: Mä muistan, et sä kerroit tossa ennen joulua, että sul on sellainen missio, että sä haluat tuoda tänne vankilaan hyvän kokemuksia.

Aaro: Mä oon aina aatellu sillai, että tota niinni omalla esimerkillä voi saaha ihmeitä aikaiseksi. Oli se sitten pieni asia tai iso asia, mutta mä oon kyllä pyrkiny omalla käytöksellä, niinku omalla osastolla millä osastolla oonkaan sitte ikinä ollu, niin luomaan semmosen ilmapiirin, että, että tota meidän ei tartte olla toisellemme velkaa, meiän ei tarvii olla toisillemme korossa. Vaan että me kaikki ollaan samassa

junassa ja mä pyrin omalle kaveriporukalleki sitä toitottamaan, että, että me ei olla toisillemme velkaa, vaan muistetaan toisiamme hyvällä. Ja sitten siinä vaiheessa, ku joltain meistä puuttuu jotaki, ni se on aina jollaki meistä. Ni silloin meiltä keltään ei oikeestaan puutu mitään.

Ja sit taas vankilassa, ku on paljon semmosia opittuja käytösmalleja. Aatellaan, että joku on seittemäntoista vanhana menny vankilaan vuonna nakki ja vene, ja tota, se on oppinu sen ilmapiirin, että, että se kenel on eniten voimaa, se määrää. Ja tuota pitää olla, pitää olla niinku korot joka jutussa, pitää olla velkaa ja ne hoidetaan vaikka väkivalloin ja muuta. Niinni se on sitte kolkytä vuotta istunu vaikka vankilassa ja eläny tuos samassa ympäristössä ja se on oppinu näin, että mitään ei anneta ilmaseks eikä saa olla liian kiltti.

No, nyt sitte oli semmonen tilanne esimerkiksi jouluna, että mä aattelin, että mä haluan tehdä joulupöydän koko osastolle ja ne maksaa ketkä kykenee, mutta kenekään ei oo pakko maksaa eikä osallistua siihen. No se nähtiin hyvänä ja hirveen moni haluskin osallistua siihen ja minä maksoin sitte loput. Mutta tuota mulle tuli yks vanki siinä sanomaan, että ethän sä noin voi tehä, tää on ihan väärä paikka olla noin kiltti. Sitte mä sanoin sille, mietin sitä yön ylitte, ja mä sanoin sille seuraavana päivänä, että, että tiäkkö ku täähän on justiin oikee paikka tehä niinku hyviä asioita ja näyttää ihmisille, että näinkin voidaan toimia. Että tuota sillä omalla, omalla esimerkillä voi niinku sen kaikkien olemisen siinä ympärillä tehdä omalla tavallaan helpommaksi, että sehän nyt on päivän selvää tietenkin, että jos jotakin vaikka otetaan velkaa tai muuta, niin nämä hoidetaan ja maksetaan aina, ja siinä ei niinku mitään. Et perus käytöstavat tietenkin, tietenkin kunnossa, mutta se, että toiselle ihmiselle voi antaa jotaki ilman, että siitä pitää saada hirveitä korkoja aina takasi ja muuta. Niin se on tarttunu kyllä osastoon ja siel on erittäin, erittäin hyvä ilmapiiri kaikilla. Kaikki auttaa toinen toisiaan ja jokainen heittää vitsiä jokaisen kanssa, ettei oo semmosia kuppikuntia. Ja mun mielest se on hirveen tärkeetä. Siinä oli esimerkiks parhain kiitos siitä koko joulupöydästä minkä sain, mikä oli itte asias erittäin juhlallinen pöytä niinku vankila olosuhteisiin, et se oli todella iso ja mittava pöytä. Oli erittäin hienon näköinen. Ni paras kiitos minkä siitä sain, ni oli se, että semmonen vanki joka on kolkytä vuotta istunu, niinni sano, että en oo kyllä ikinä tämmöstä pöytää nähny, että oli tosi hyvä. Ja toinen vanki sano, että hänellä on vanhemmat kuollu ja sisko asuu Ruottissa, et ei hän oo siviiliskään vuoskausii nähny joulupöytää. Niin kyllähän se on semmonen asia, et se istuttaa ihmisen mieleen semmosen niinku jonkunlaisen hyvyyden semmosen siemenen, että asioita voi tehdä silti toisinki päin, vaikka ollaan vankilassa ja ollaan tehty julmia tekoja. Ja ollaan tehty rikoksia, rikoksia mitä joidenkin on vaikee anteeks antaa, ni eihän se tarkota sitä, et meiän pitää olla epäreiluja, julmia tai ahneita. Eikä se myöskään tarkoita sitä, että me ei oltais ansaittu tommosta joulupöytää. Niin se on semmonen asia, mitä mä oon itte paljon kelaillu ja omalla esimerkillä pyrkiny muilleki kyllä jakamaan sitä, että me ollaan kaikki silti samassa veneessä.

Anna-Maija Koskimies: Toi on kyllä tosi koskettava esimerkki siitä, miten sä pystyt vaikuttamaan, et ihan konkreettinen esimerkki siitä, että miten sä pystyt vaikuttamaan tosi monen ihmisen ajatusmaailmaan myös tommosilla pienillä ja isommillakin teoilla.

Haluan vielä palata laajempaan yhteiskunnalliseen kuvaan ja kysyn Aarolta, mitä syitä hän näkee siinä, miksi nuoria on niin paljon vankiloissa.

Aaro: No se on varmasti tosi iso soppa, mutta jos niinku sen vois yhteen lauseeseen kiteyttää, ni eihän tämä valtio keskity oikeesti nuorten hyvinvointiin tällä hetkellä. Meiän keskittyminen on ihan kaikessa muussa oikeesti, että siin on monta, monta erinäistä ongelmaa. On ensinnäkin se päihteet on lisääntynyt ihan hirveesti, niitä saa joka luukusta. Nuoria kiinnostaa se. Sit jos nuorta ei kiinnosta, se ajetaan kaveriporukasta yleensä pois ja se on sitte se heikommassa osassa oleva, jota potkitaan kymmenen pojan voimin joonakin koulun käytävällä. Mikä taas ei oo mitenkään niinku, mitenkään oikein eikä oo mitenkään kovuuden merkki. Mutta sitte taas se, et miks niinku vanhemmat ei pysty vaikka keskittymään lapsiinsa nykypäivänä. Ni onhan tämä niinku, tämä valtio niinku politiikka ittessään on ajanu mun mielestä vanhemmat hirveeseen kiireeseen. Et jos kuuskytä vuotta sitte viis henkinen perhe voinu pärjätä sillä tavalla, että mies käy töissä ja nainen hoitaa kotona taloutta ja lapsia, ni sillä o voitu jättää jälkipolvelle perinnöks autot, talot ja pihasaunat ja peltoa ja mettää. Ni nykyään siihen ei riitä se, että kolmen hengen perhe johon on yks pieni lapsi, kummakki vanhemmat käy töissä, raataa hirveesti ja yrittää menestyy, ni ei saada enää semmosia perintöjä aikaseks. Yksinkertaisesti aikusetkin, niin ne herää seittemältä töihin, vie lapset hoitoon, neljältä hakee ne, niil on muutama tunti aikaa tehä siinä ruuat ja laittaa pyykit ja hoitaa. Laittaa muksulle viien vanhana älypuhelimen käteen, että pelaa sillä, että mä teen ruuat nopiaa. Se on se muutama tunti, ku ollaan muksun kanssa ja sitten taas sama rumba. Hirveessä kiireessähän tää yhteiskunta elää ja sitte taas vanhempi sukupolvi, niinni eihän ne ymmärrä enää mitä nuoret kaikkee tekee. Eihän ne ymmärrä eikä ne pysy perässä eikä ne voi pysyä perässä, ku ne on pakotettu tekemään hirveen lailla töitä ja keskittymään siihen, että voiaan rahallisesti hyvin. Mut siltikään ei voida rahallisesti hyvin. Onhan siinä monta semmosta ongelmaa, ongelmaa, että ei pystytä keskittymään lapsiin.

Mun mielestä politiikan keskittymispiste on jossain ihan muualla, ku siinä, että nuoret vois hyvin mikä on taas sitte erittäin hassu ajatus, koska nämä nuoret, jotka nyt tällä hetkellä kasvaa erittäin, erittäin erikoisessa maailmassa. Ni ne taas on niitä, jotka tulee pitämään näistä nykyisistä päättäjistä huolta myöhemmin ja tästä maasta. Onhan se mun mielestä me ollaan huolestuttavalla mallilla siinä, että lastensuojelupaikat ja lastensuojelupaikat, ja kaiken maailman muut rangaistustoimenpiteet nuorille tai tän tapaset ratkasut, niin ne ei kyllä ainakaan poista niitä ongelmia. Ne poistaa ne sieltä kaduilta, mutta hetken aikaa vaan.

Anna-Maija Koskimies: Mediassa puhutaan paljon lisääntyvästä nuorisorikollisuudesta ja siitä, että vankilat täyttyy just sun kaltasista parikymppisistä nuorista. Ja me ollaan myös ryhmissä puhuttu, että miten sen huomaa täällä Vaasan vankilassakin. Ajatteleksä, että nuorten ajatusmaailmassa on tapahtunut tämmöstä raaistumista? Johtuuko tää nuorten pahoinvoinnista vai tapahtuuko jotaki muutaki meidän ympärillä?

Aaro: No varmaan semmonen yksinkertainen minkä jokainen ihminen pystyy ymmärtää, että miks nuoret tekee mitä ne nykyään tekee, ni sehän on massapaine. Meil on nykyään sosiaalinen media ja ollu jo pitkän aikaa semmonen väline myöskin niinku siihen, että siellä pystyy informaatiota välittämään toinen toisilleen. Siellä pystyy chattailee, sieltä kuulee kaikki juorut, päläpäläpälä. Nuoret, nuoret niinku hyvin, hyvin niinku nuoret kymmenen yhdentoist vanhasta, ni ne on oppinu ellei jo ennen sitäki, se että pitää kuulua johki porukkaan, että pärjää, koska tää on kyl tosi raadollinen maailma missä nuoret elää nykyää. Se on hyvin normaalia, että siel on kahdentoista vanhoilla on puukkoja, sumutteita ja kaiken maailman muita niinku itsepuolustukseen tarkoitettuja välineitä, joita todellisuuessa sitten käytetään ihan kaikkeen muuhun ku itsepuolustukseen. Siellä kunnioitetaan vääriä asioita, se on varmaan se juttu, että jotaki on tapahtunu niinku sukupolvien välissä, mitä on 2000-luvullakin sukupolvia tuntuu olevan vähän niinku montaki. 2000- ja 2005-luvulla syntyneet elää ihan eri aikaa, ku vaikka 2010-luvulla syntyneet ja siinä paikkeilla, että siin on tapahtunu joku semmonen asia, et ruvettu kunnioittamaan erilaisia asioita. Ne on hyvin yksinkertainen esimerkki mun nuoruudessa, jos piti jotain tapella jonkun kanssa tai oli riitaa. Siinä saatto olla porukkaa ympärillä, mutta jos siihen joku kolmas puuttu siihen asiaan, ni se oli sitä varten, että no niin nyt riittää. Nykyään se on niin, et siin on porukkaa ympärillä kuvaamassa, jokainen vuoron perää käy potkasemas päähän jotaki 12-vuotiasta poikaa. Ja eihän se oo mitenkään niinku, eihän se oo mitenkään hienoo tai jotenki, että nyt ollaan kovia poikia. Et tota jokainen niitä nuorista, jotka nytkin niitä harrastaa ja ryöstelee johonkin Ideaparkin vessaan, niinku nytki oli tapahtunu, jotain 12-vuotiasta poikaa. Ni onhan se erittäin noloo mun mielestä. Se on erittäin noloa ja semmoiset vanhan liiton periaatteet on hävinny ihan kokonaan, vaikka niitä munkaan ikäluokassa ei hirveesti enää arvosteta tai tiedetä. Mä oon ainaki itte ominu semmosia vanhan liiton periaatteita, että kyllä käyttäytyy silti pitää. Mutta massapaine on nykyään niin kova, että ei uskalleta sanoo vastaan. Et ku siel on se rinki vaikka jonkun pojan ympärillä, niinni sieltä puuttuu ne ihmiset, ne nuoret jotka uskaltaa tulla siihen ringin keskelle ja sanoo, että mitä te teette, että tehän ootte ihan naurettavia, että te täällä kymmenellä ihmisellä hakkaatte yhtä. Sieltä puuttuu ne ihan täysin, koska kukaan ei uskalla joutua kohteeksi. Et se on niinku, se massapaine on se kaikista suurin, suurin juttu, et ajaudutaan tekemään vääriä asioita. Ja sit myöskin se, et se on normalisoitu se, että voidaan, väkivaltaa voidaan käyttää ihan missä tilanteessa vaa. Voiaan puukottaa ihan missä tilanteessa vaan. Ja sit se puukko pitää myös melkein jokaisella nykyään olla mukana, koska muillaki on. Se on enemmän semmonen pelinhenki niinku nuorillaki o, etenkin isommilla, isommilla kaupungeilla, että kyllä

ne viientoista vanhana tietää jo, että melkein pitää ite lyyä ensin ennen ku toinen lyö. Aseet tulee tosi nuorena kuvioihin ja muuta.

Anna-Maija Koskimies: Yhteiskunnallinen kehitys ja lastensuojeluun kohdistuvat säästöt on tätä taustaa vasten nähtynä aika pelottava yhdistelmä.

Aaro: No kyllä. Kyllä, ja sehän lähtee niinku ihan siitä, että siis pienen lapsen pitää saaha tehä mitä hän haluaa. Et ei niinku pieni lapsi niinku, jos aatellaan, et on ihan perus hyvät lähtökohdat, että ei oo vaikka väkivaltaa ja huumeita ja ylipäänsä päihteitä kotona. Ni kyllähän semmonen normaali lapsi, ni se alkaa itte tekemään jotaki asioita mitkä hänestä tuntuu luontevalta ja näitä. Ja sillonhan niitä pitäis tukea. Mutta jos tällä hetkellä ei edes niinku töissä käyvillä ihmisillä ei oo välttämättä varaa laittaa lastansa harrastukseen, kyllähän se mielenkiinto menee johki muualle. Et on paljon, on niinku yksinhuoltajaäitejä, paljon semmosia vähävarasia ihmisiä tai perheitä, jotka ei vaikka oo voinu työllistyä. Tai sitte haluais työllistyä, mutta ei oo työpaikkoja. Sit ku ei oo sitä varaa niihin harrastuksiin tai muuhun, ni on myös semmosia perheitä paljon, missä opetetaan, että rikosten kautta voiaan tehä rahaa. Et kyllä se, sehän on niinku se ongelma, että jos lapsia ei viiä harrastuksiin tai muualle, et ne menis vaikka jotaki kamppailulajia harrastamaan ja se on niillä vaikka veressä, että ne tykkää vääntää ja ne on semmosia kovaluontosia. No tekee siellä sit kadulla sitä. Ja sitte se on taas semmonen, niinku kuitenkin niin raadollinen se nykymaailma niinku nuorille minnä ne elää, että mitä vanhempi sukupolvi ei nää, että sehän on niinku selviytymiskeino, että mitä kovempi sä oot siellä, mitä enemmän sää käytät väkivaltaa, mitä enemmän sul on aseita, mitä enemmän sul on rahaa, sitä pärjäävämpi sä oot. Vaikka todellisuudessa se on jotain, eletään semmosessa harhaluulossa myös sitte samaan aikaan. Arvostetaan, kunnioitetaan vääriä asioita. Huolestuttavaahan se o.

Anna-Maija Koskimies: Lopuksi haluan nostaa vielä esiin Aaron kirjoitusharrastuksen ja poikkeuksellisen kyvyn tehdä vaikuttavia tekstejä.

Aaro: No se on ollu mulle semmonen asia, mitä mä halusin pienestä asti tehdä ja joskus neljäntoista vanhana aloin tutustuu, et miten musiikkia voi tehä. Ja sit se kääntykin niin, et en mä ehkä halunnukaan olla niinku mikään valokeilassa oleva artisti, vaan mulle oli enemmän luontevampaa sitte olla, kirjoittaa ja olla enemmän lyyrikko. Ja mulle on hirveen tärkeetä se ollu aina, ja laitosaikana se oli mulle turvakeino. Mä kirjotin aamusta iltaan, mul oli koko ajan tietokone, jos semmosen laitoksessa vaan sai tietokonetta olla. Jos ei ollu tietokonetta, niin sitten oli paperi ja kynä. Se oli mulle semmonen irrottautumiskeino, että mä saan purkaa sinne omat ajatukset ja oman maailman siihen paperille. Ja tota nykypäivänä se on vähän jääny sivuun, sivuun tietenkin, että sitä ei tehä työksensä eikä mitenkään pyritä edes tekemään isosti, mutta se on tärkee ja rakas harrastus.

Anna-Maija Koskimies: Keskustelu Aaron kanssa jättää minut miettimään lastensuojelun resursseja, lasten ja nuorten joutumista näköalattomaan ja

toivottomaan, turvattomaan tilaan. Meidän aikuisten kyvyttömyyttä auttaa heitä. Vankilatuomiostaan huolimatta Aaro on kuitenkin omalla tavallaan valoisa esimerkki siitä, miten toivoa ei saa menettää.

Tämä oli yksi tarina muurin takaa. Kiitos seurastasi.